

**PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN
LAUSUNTO 61/2001 vp**

Hallituksen esitys rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevaan eurooppalaiseen yleissopimukseen ja terrorismin vastustamista koskevaan eurooppalaiseen yleissopimukseen tehtyjen varaumien peruuttamisen hyväksymisestä sekä laiksi rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annetun lain muuttamisesta

Lakivaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Lakivaliokunta on 4 päivänä joulukuuta 2001 pyytänyt perustuslakivaliokunnalta lausunnon hallituksen esityksestä rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevaan eurooppalaiseen yleissopimukseen ja terrorismin vastustamista koskevaan eurooppalaiseen yleissopimukseen tehtyjen varaumien peruuttamisen hyväksymisestä sekä laiksi rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annetun lain muuttamisesta (HE 209/2001 vp). Lausuntoa on pyydetty siitä, onko rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevaa eurooppalaista yleissopimusta ja terrorismin vastustamista koskevaa eurooppalaista yleissopimusta koskevien varaumien pois-

taminen sopusoinnussa perustuslain 9 §:n 2 ja 3 momentin ja Suomea velvoittavien ihmisoikeussopimusten määräysten kanssa.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- yksikön päällikkö Päivi Kaukoranta, ulkoasiainministeriö
- lainsäädäntöneuvos Tanja Innanen, oikeusministeriö
- professori Petri Helander
- professori Tuomas Ojanen
- professori Kaarlo Tuori.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Euroopan neuvostossa vuonna 1957 tehdyn rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen 2 artiklan 1 kohtaan tehdyn varauman ja Euroopan neuvostossa vuonna 1977 tehdyn terrorismin vastustamista koskevan eurooppalaisen yleis-

sopimuksen 1 artiklaan tehdyn varauman peruuttamisen. Esitys sisältää myös ehdotuksen laiksi rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annetun lain 4 §:n 4 momentin muuttamisesta.

Varaumien peruuttamiset tulevat kansainvälisesti voimaan, kun niistä on ilmoitettu tallettajana olevalle Euroopan neuvoston pääsihteerille.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan heti, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Esityksen käsittelyjärjestysperusteluissa katsotaan, että tehtyjen varaumien peruuttamiselle on pyydetty eduskunnan suostumus.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Eduskunnan suostumus

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset veloitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä tai ovat muutoin merkitykseltään huomattavia taikka vaativat perustuslain mukaan muusta syystä eduskunnan hyväksymisen. Eduskunnan hyväksyminen vaaditaan myös tällaisen veloitteen irtisanomiseen.

Sopimusmääräykseen tehtävällä varaumalla, selityksellä tai vastaavalla voidaan vaikuttaa Suomen kansainvälisen veloitteen sisältöön ja laajuuteen. Jos varauksella tai vastaavalla vaikuttaa lainsäädännön alaan kuuluvan tai eduskunnan hyväksymistä muuten vaativan sopimusmääräyksen sisältöön tai laajuuteen, on varauksen tai vastaavan tekemiseen valiokunnan kannan mukaan saatava eduskunnan hyväksyminen. Samoin on eduskunnan hyväksyminen hankittava sellaisen varauksen tai vastaavan peruuttamiseen, jonka eduskunta on hyväksynyt tai jonka hyväksymisestä eduskunnan olisi nykyisin valitsevan perustuslaintulkinnan mukaan tullut päättää (ks. esim. PeVL 4/2001 vp, s. 2).

Eurooppalaisen luovuttamissopimuksen 2 artiklan 1 kohta ja eurooppalaisen terrorismisopimuksen 13 artikla koskevat henkilön luovuttamisen edellytyksiä. Tällaiset sopimusmääräykset kuuluvat lainsäädännön alaan ja niihin tehtyjen varaumien peruuttaminen edellyttää sen vuoksi eduskunnan hyväksymistä.

Sopimusmääräysten suhde perustuslakiin

Perustuslain 94 §:n 2 momentin mukaan kansainvälisen veloitteen hyväksymisestä päätetään äänten enemmistöllä. Jos ehdotus veloit-

teen hyväksymisestä koskee perustuslakia, se on kuitenkin hyväksyttävä päätöksellä, jota on kannattanut vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä.

Varausten peruuttaminen ei vaikuta Suomen kansalaisen oikeusasemaan eivätkä ehdotukset siten ole ongelmallisia perustuslain 9 §:n 3 momentin kannalta.

Eurooppalaisen luovuttamissopimuksen 2 artiklan 1 kohtaan tehdyn varauksen peruuttamisella Suomi sitoutuu luovuttamaan henkilön päätöksen täytäntöönpanoa varten, jos "määrätyn" seuraamuksen — eikä "sovittamatta olevan" seuraamuksen, kuten nykyisin — kestoaika on vähintään neljä kuukautta. Eurooppalaisen terrorismisopimuksen 1 artiklaan kohdistuvan varauksen peruuttaminen merkitsee sitä, että Suomi ei voi pitää artiklassa määriteltyjä vakavia rikoksia poliittisina silloinkaan, kun luovuttamispyynnön esittää muu sopimuspuoli kuin EU:n jäsenvaltio. Sopimukset eivät velvoita Suomea luovuttamaan henkilöä maahan, jossa häntä uhkasi kuolemanrangaistus, kidutus tai muu ihmisarvoa loukkaava kohtelu. Luovuttamislanteissa henkilöä suojaavat myös luovuttamislain 7 ja 8 §:n säännökset luovuttamisesta kieltäytymisestä. Varausten peruuttaminen ei ole perustuslain 9 §:n 4 momentin kannalta ongelmallista.

Voimaansaattamislakiehdotus

Lakiehdotus kansainvälisen veloitteen voimaansaattamisesta käsitellään perustuslain 95 §:n 2 momentin mukaan tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Jos ehdotus kuitenkin koskee perustuslakia tai valtakunnan alueen muuttamista, eduskunnan on se hyväksyttävä sitä lepäämään jättämättä päätöksellä, jota on kannattanut vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä.

Luovuttamislain 4 §:n 4 momentin muutoksella saatetaan voimaan eurooppalaisen luovutussopimuksen 2 artiklan 1 kohta sellaisena kuin se on tähän kohtaan tehdyn varauman peruuttamisen jälkeen. Koska sopimusvelvoite ei ole perustuslain kannalta ongelmallinen, lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Lakiehdotuksessa on kysymys kansainvälisen velvoitteen ns. asiasisältöisestä voimaansaattamislaista. Asiasisältöisen voimaansaattamistavan käyttäminen on tässä tilanteessa perusteltua. Näin meneteltäessä on valiokunnan mielestä kuitenkin asianmukaista, että laista ilmenee sen luonne tietyn kansainvälisen velvoitteen

voimaansaattamislakina. Tästä on mahdollista lisätä maininta esimerkiksi lain voimaantulosäännökseen.

Lausunto

Lausuntonaan perustuslakivaliokunta kunnioittavasti esittää,

että eduskunnan suostumus on tarpeen varaumien peruuttamiseen,

että tästä päätetään äänten enemmistöllä, ja

että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Helsingissä 14 päivänä joulukuuta 2001

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Paula Kokkonen /kok	Heli Paasio /sd
jäs.	Klaus Hellberg /sd	Osmo Puhakka /kesk
	Esko Helle /vas	Pekka Ravi /kok
	Jouko Jääskeläinen /kd	Petri Salo /kok
	Saara Karhu /sd	Ilkka Taipale /sd
	Johannes Leppänen /kesk	vjäs. Veijo Puhjo /vas.
	Pekka Nousiainen /kesk	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Sami Manninen.